

BİR AÇIK HAVA DERSLİĞİ: KANDIRA KIYILARI, KOCAELİ

Ali Uzun^a

^aOndokuz Mayıs Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, Samsun
(aliuzun@omu.edu.tr)

ÖZ

Türkiye kıyıları giderek artan antropojenik baskılar nedeniyle doğal özelliklerini hızla kaybetmektedir. Oysa araştırma sahasını oluşturan Kocaeli'nin Kandıra ilçesi kıyıları bu olumsuz gidişten şimdilik korunmuş durumdadır. Araştırma sahası Karadeniz sahili boyunca batıda Pınarlı'dan doğuda Babalı köyüne kadar uzanmakta ve önündeki Kefken Adası ile birlikte toplam 65 km uzunluğa sahip bulunmaktadır. Bu çalışmanın öncelikli amacı jeolojik ve jeomorfolojik miras niteliğinde çok sayıda yapı ve şekli bünyesinde barındıran Kandıra kıyılarının koruma-kullanma ilkesine bağlı kalınarak gelecek nesillere aktarılmasına katkı yapmaktır. Bu amaçla 2014 ve 2015 yaz aylarında saha çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada jeomorfoloji lisans öğrencilerine “kayalık kıyı şekilleri ve şekillenme süreci” dersi sahadan örneklerle işlenmektedir. Özellikle burunlarda görülen falezler ve falezlerin az dirençli kesimlerinde gelişen deniz mağaraları şekillenme sürecinin başlarını temsil eder. Burunların yanlarından tek taraflı ya da karşılıklı olarak gelişen bazı deniz mağaraları birleşerek kıyı tünellerini oluşturur. Tünellerin daralmasıyla kıyı köprü ve kemerleri ortaya çıkar. Sürecin ileriki dönemlerinde, kıyı kemerleri çöker, parmakkaya ve kökkayalar ile geniş abrazyon platformları meydana gelir. Anakayanın uygun olduğu kesimlerde ise, tafonilere, petek biçimli çözümlenme şekillerine, kıyı karstı şekillerine ve biyojenetik şekillere de rastlanır.

Çalışma sahası bu yayında değinilemeyen daha pek çok, farklı ve görkemli kıyı şekilleri yanında doğal ve kültürel çekiciliklere de sahiptir. Dolayısıyla, saha lisans ve lisansüstü öğrencilerinin jeoloji, jeomorfoloji, ekoloji ve biyoloji gibi dersleri ile ilk ve orta öğretim öğrencilerinin çevre ve doğa bilincinin geliştirileceği etkinlikleri için bir açık hava dersliği şeklinde değerlendirilebilir. Sahanın İstanbul, İzmit ve Adapazarı gibi şehirlere gününbirlik ulaşım mesafesinde bulunması, turizm açısından ayrı bir üstünlük oluşturur. Eğer saha jeopark statüsüne kavuşturulabilirse, hem kıyının jeolojik ve jeomorfolojik miras özelliği taşıyan değerleri daha iyi korunacak, hem de yöre insanı bu zenginliklerden daha fazla yararlanacaktır. Bu amaçla farklı bilim uzmanlarının katılacağı ayrıntılı saha çalışmalarının hızla tamamlanarak gerekli girişimlerin yapılması büyük önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kıyı jeomorfolojisi, jeomorfolojik miras, jeopark, Kandıra, Kocaeli, Karadeniz

AN OUTDOOR CLASSROOM: THE COASTS OF KANDIRA DISTRICT OF KOCAELI PROVINCE, TURKEY

Ali Uzun^a

^aOndokuz Mayıs University, Faculty of Science and Letters, Department of Geography,
Samsun
(aliuzun@omu.edu.tr)

ABSTRACT

The coasts of Turkey are losing their natural properties due to increasing anthropogenic stresses. However, the study area consists of the coasts of Kandira district of Kocaeli province which have been protected their natural beauty from this annoying processes for now. The study area is located between Pınarlı village on the west and Babalı village on the east, and its total longshore is 65 km including the Kefken Island's coasts. The main aim of the manuscript is to contribute transferring the coasts of Kandira which have geological and geomorphological heritages to our descendants in accordance with sustainable utilization principles. For this aim we conducted the field works on the summer of 2014 and 2015.

In this study, rocky coast features and processes are explained to undergraduate students with examples from the research area for geomorphology lessons. At the beginning of the formation processes, cliffs are formed by wave erosion especially at the capes, and sea caves are formed at the weak resistance parts of them. Some sea caves grow into the cliffs, and they coalesce under the capes in time, and they turn to the coastal tunnels by this way. After that the tunnels was shortened and turned to bridges. Subsequently these features narrow and form arches with spectacular view. Then, the arches collapse and stay up as the stacks and stumps. And finally these stacks and stumps gradually disappear by wave erosion and forms abrasion platforms. In addition, we can see tafoni, honeycombs, coastal karst forms and biogenetic forms at the appropriate lithological parts of the rocky coasts in the study area.

The study area has a lot of natural and cultural beauties different and magnificent coastal forms which is not mentioned in this manuscript. In this context, the study area can be an outdoor classroom for the lessons of geology, geomorphology, ecology and biology etc. for undergraduate and graduate students. In addition, it can be used as an activity area for the students of primary and secondary school to develop their awareness about nature and environment. The study area has an important advantage for tourism because it is located in a daily transfer distance to the crowded cities like İstanbul, İzmit and Adapazarı. If it can gain a geopark status, both geological and geomorphological heritage characteristics will be conserved and the local people will be richer. For that reason, it has a great importance to finalize detailed field works quickly with the participation of relevant professionals and to make necessary attempts.

Keywords: Coastal geomorphology, geomorphological heritage, geopark, Kandira, Kocaeli, Black Sea